

יום שישי כ"ה סיון ה'תשע"ח
תשע"ח

אליהו והאשה האלמנה

רש"י

שם העיר: צוירי שם. כפמליה שלי שחלכלך עם-השה
הנחמה: (י) קחי נא לי מעט מים. הוא לא היה מכיר
באלמנה שחמר לו הקב"ה ולמד מחליעור ענד הכרחה ואמר
אותה שתחן לי מים לנחות היא האלמנה: (יב) מעונ.
כמו עונה: מרא כף. מירגס וינחן מלי קיסת ידה:

רד"ק
צדקה אתר וחו שואמר עליו אשר כנענים עד צדקה וזה צדקה
שאמר הקב"ה לאליהו שילך עם ונא סמך לצידון והוא של
ישראל צדקה צוירי שם אשה אלמנה לכלכלך. אם נאמר שנתן
כלב האלמנה לכלכלו לא היה זה כי היא לא היה לה במה
שתחיה היא אלא ע"י הנסאבל אליהו חבין מדבר האל בן כס"ש
לי גם כן ואת העורבים צוירי לכלכלך שם וכו' שראת אליהו
כי לא היה לאלמנה במה תחיה היא עצמה כ"ש שחלכלתו
ידע כי מה שאמר לו האל צוירי שם ע"י גם הוא שאמר שיצוה
לא תחסר, ואמר בודש כי זאת האלמנה אמו של יונה הנביא: (יג) לקחי נא לי. הלמ"ד סעסדה בניקיא: (יד) אם
יש לי מעון. כל דבר עונ בין מודסה גדולה או קטנה: כי אם מלא כף קמח. שאינו עונ עדין. והכלת כף תרגס מלא קיסת

קטנה כי יספיק הקמח לי ולך ולבנותיה שאמר בהשגחה כי
דעב היה כי לא אכל באיתו הדרך, ויש דרש לפי שהיה כוון שהנביא לו בן העיסה חלה החליה:

לב מלכים

על הארץ יריקו בהכרה, והנה כל עוד שהנחלים לא
התיבשו בארץ היו האדום עולים מן הנחלים והצמחים
וכל מוצא מים, והיה הגשם מתויב מצד הטבע ולכן
הוצרך אליהו לשבת שם על המשמר, אצל הגבול,
להבטיח את הטבע אל קדוהו בל יריק את אשר בו,
אלמ אחר יבושת הנחל הגדול הזה אז בודאי יבשו
כל מוצא מים וכן המו הלחות בין בארץ בין באויר
הנשימה, כי יבשו ע"י התוב ונוו להם, ולא הי' עוד
הגשם מתויב מן הטבע כאשר הוא בעת יבושת ימים
רבים, אז לא היה צורך עוד שמירה לזה, והיה יכול
לתרחק מן א"י ולצאת לצידון, וזה רמז במ"ש כי
לא זדוה גשם שכבר לא היה מוכן במציאות מצד
הטבע, עד ירד מטר השנתי: (ט) הנה צוירי שם,
כבר כתבתי כי לא היה אפשר להריק ברבה על לחמו
של אליהו, כאשר היה זה בני הכנתו, רק האשה
האלמנה היתה צדקת וראויה להריק הברכה בשבילה
להחיות גשמה, והיא כלכלה את אליהו מן הברכה
שהושפע עליה: (י) והנה שם אשה אין המשמעות
שהיה זדוהה בסתח העיר, רק נודמנה עתה לפתח העיר
לקושש עצים, כי הזמינה הי' לקיאת אליהו שימצאה

רש"י
אלמנה נזו': (ג) ונסתרה. מפני אהוב ואיובל (ד) וייבש
הנחל. כדי שידע לורך הנסמים ויטריח לנלות מהיה קסה
כעטי הקב"ה שישראל כרוון ברעב: (ה) צדפתה.

(7)
צדפתה. מה טעם לפי אליהו זה כי מפני כלכלתו ופונקיה קסה
ימי סכסכה קטנה סטול ונשמן אלס חטטה לה ולכסה מחלס קטנה
קטנה ונשמן זו:

שיזוה בה דבר או לא היה: (טו-טז) ותלך, באר
כי עשתה כדבר אליהו, שעשתה העונה לו תחלה
ואח"כ לה, והטעם בזה כי עקר הברכה היה בשבילה
לא בשביל אליהו, ולפי ותאכל היא והוא. הוא
היתה האוכלת בעצם וראשונה, והוא היה סמל אליה
בזה ואוכל בוחרות, כמ"ש הנה צוירי שם אשה אלמנה
לכלכלך ובאר שכך הקמח לא כלתה ששה
הברכה על הגב, וזה כדבר ה' לא עשיתי דבר
אלהו וכתו:

סעודה וסעודה בזה, ובהכרה תבא בו הברכה בשבילה,
ואז אחר שימצא בו הברכה יזון ממנה גם אליהו,
כי אם נפתח הצינור לא יסתם עוד (יז) כי כה באר
שאין סעולת הברכה הוא עש"י דבורו, לפי סעולת
אלישע בברכה השמן (מ"ב ד) שהי' עמ"י כמו שיש
בכה הנביא להריק ברכה ותוספת שפע, כי לא היה זה
עתה בכחו של אליהו, רק כי כה אמר ה', ויש
הבול בין הברכה הנעשה ע"י נביא בכחו ובין הנעשה
ע"י רצון ה' וזוהו, כי הנביא אין בכחו רק להשיע
ברכה על מצט הנמצא שיתוסף ממ"ש אלישע, מה
יש לך בבית שנתרבה השמן, והיה הברכה על מצט
השמן שיתרבה, שזה המצאת יש מים, לא כן ברכה ה',
תוכל לשרות גם על דבר ריקן, כי פת אמר כד
הקמח לא ותכלת, באר שלא לבו שהקמח לא יכלה
שהוא ברכת הקמח והשמן, כי אין זה הנטי בהכרה הי'
רק כי הקמח לא הכלה מלקרא כי הקמח בענין
שהברכה שורה על הכו והצמחה, שהוא על הכלי בין

6

אמנם הנה הוא ית' רצה להקים דבר עבדו לבלתי תת מטר כי אם לפי דברו
 אך היה חסן ה' לא יאריך אליהו עוד מלשאלו מטר מאת ה' וירמוח
 לו שלשת רמזים הנאמרים: בכלכל אותו על ידי הסורבים בגחל כרית, ובקנחתו
 על כבוד ה' צבאות לא שאל לכן רמו עוד: כינוסת הנחל וחסרו לו מים לשקות
 והוצרך להטלטל למטן יתן אל לבו כי בן כמה עניים ואנוניוס יבקשו מים
 ואין עסק"ו לא שב מקנחתו כי גדול קנחת ה' על בן אלהיו מרחם לוכו לבת
 צבחה אשר לצדון וקרוכ לשמוע שנס בזה רמו לו שכבר נלרסו ישראל בענין
 לידה שחסר מהם עד כה אך עיקר הענין הוא למטן יראה במקום שהוא
 צבת אלמנה ונתוס אשר הוא ית' מרחמם ומזכיר על ענויים שאלמלא הוא מהו
 גם עניים כדברה אליו ועשיתיהו לו ולבני ואכלניהו ומחמו ומהם יראה כי כמה
 וממה כיוצא בהם בכל המן ישראל אשר נתנו ברעב ללחם בלואן שטוב הוא
 יצקו עלובם רחמים ויכו על ומטר לפי דברו ושם יראה כי אף גם הוא ע"י
 זכות אשה אלמנה ע"ד נח מתפרנס מה יעשו וזלתו וזהו הנה נותי גם אשה
 אלמנה לכלכלך

(אז"ש"ק, וקנ"ג)

8

הלחה. ורלתי אני בדיקה כיוצא בה שעשה אליהו ז"ל כשאמר לו הטי"ו קום לך לרפתק
 וכו' (מלכים א' י"ז) מה נאמר באמרו: ויבא אל פתח העיר והנה הם אשה אלמנה מקוששת
 עלים. ולפי שמק אללו אם היא האשה אשר בוכה ה' לכלכלו עם אם לא, ומה אוחה לשאל
 לה מים לשחוח כמו שאמר ויקרא אליהו ויאמר קחי לי מעט מים בכלי ואלמנה
 (החשוב כי לפי שעדין לא נדקה אללו אם היא בלוי קדש אמר בכלי שיראה בכלי הטהור
 שהוא של שורא עהור כי כהן הוא) ואם האשה חדרה לעשות מאמרו והיא הולכת להביא
 והוא קרא אותה מיד, כלומר איך לייבנה לילך כי הנה לא ידעתי מה שרלתי ממך הוא מט
 גנאמר ותק לקחת ויקרא אליה ויאמר לקחי נח לי פת לחם בידך אחר שגמרת בידו עסין
 המים הזר ונסה לשתה בלחם. [אמנם אשר בידך כי ידע שאם תתן לו, על פי כפי עוים
 יקום דבר והיא כפרה וידים עובדים] ובחשובה לה שלמה כבמיה צטוב דעתה ועולם
 בינתם ומסירותם במ"ש: ה' אליהו אם יש לי מעונ כי אם מלא כף קמה בכד ונתע
 זמן בלפתח. והנה מקוששת שנים עלים ובלתי ועשיתיהו לי ולבני והללטה וממם
 (שם). הלא זאת האשה בחמתה הזכירה לו דבר הלכה בהא דהאמין (ביע ט"ב)
 דרם בן שטורי: שנים שהיו מהלכין בדרך וביד אחד מהם קיתון של מים, ואם שותף שניהם
 ממים, ואם שתה אחד מהם, נגיע לייבנה מוצב שיתו שניהם וימוחו, והל יראה אחד
 במיתה חדרו. בא ר' עקיבא ולמד: ור"י אחיך עמך. חייך קודעין לחי חבדך. וכוונתה
 לומר שאין לו למטע מסעוד מאותו כד קמו שניהם לה מפני שהיה דבר מעט
 בלתי מספיק להם, ובאלו אמרם אליהו דבן פטורי לא אבטי לך דודאי מחייבנה אללו
 אפי' אליהו הרבי עקיבא, כי קאמר ר' עקיבא בני מילי בשותקים הלאה ורלתי
 אכל בודאי מה אי לא מתרחים ניסא, אינא: ביון דלרין רמתי- נח לאחד נח
 למאה. וכו עטס ואכלניהו ומתנו, ראה דבריה טובים ונכונים ברוח דעה ויראת ה'
 וסנה הוא כשראה ישר לבנה וכות שכלה, נחבדר אללו כי היא האשה אשר דבר ה'
 יאמר לה אל תרלי בואי עמי כדברך אך עמי לי משם עוגה קטנה צראשוס, והולאת לי, וקני
 ולבך חטשי באחרוני, כי כה אמר ה' יד הקמה לא חכלה ולפתח המים לא חסר עד
 יום חת ה' גסם על פני האדמה (מלכים שם). [יראה היענה לראות דבטי בלי עוגה ורלתי
 לא מופרת לכן בואי עמי כדברך] אך עמי לי צמוד מעט עוגה קטנה והולאת לי, וקני ולבך
 חטשי באחרוני כשרכנה הסלת ומוכל לעשות לשבע. כי כה אמר ה' וכו' ומלך ומשע כדפי

"קנה עמך" וכו' חמין בן אבא